

Nationaal Coördinator Groningen

Aan
Maatschappelijke Stuurgroep
Bestuurlijke Stuurgroep

**Nationaal Coördinator
Groningen**

Behandeld door

dr. ir. (10)(2e)

T (10)(2e)

(10)(2e)@nationaalcoordinator
groningen.nl

Datum

29 juni 2017

Kenmerk

NCG / 17098375

Kopie aan

Bijlage(n)

memo

Onderzoeken: Stand van zaken Q2 2017

Ter informatie

Een van de taken van NCG is om onderzoek en kennisontwikkeling over aardbevingen en een leefbaar, kansrijk Groningen te stimuleren en coördineren. Kernwoorden zijn daarbij: objectief, onafhankelijk en met draagvlak in de regio.

Kennisplatforms

NCG wil kennisopbouw en -deling faciliteren via twee kennisplatforms: 'Bouwen en Versterken' en 'Leefbaar en Kansrijk'. In het tweede kwartaal van 2017 zijn de eisen en wensen voor deze twee kennisplatforms uitgewerkt. NCG vindt het belangrijk dat de Kennisplatforms verankerd worden in de regio. Dit gaat echter moeilijk met de wettelijke kaders voor aanbesteden en inkopen. NCG zoekt naar mogelijkheden dit op te lossen.

Kennistafel Bouwen en Versterken

Onderdeel van de Kennisplatforms zijn Kennistafels. In juni 2017 heeft BuildinG verslag uitgebracht van de eerste pilot-Kennistafel 'Bouwen en Versterken' van november 2016. Het rapport geeft een overzicht van de stand van de kennis op het gebied van bouwen, versterken en schade, zoals die bij de bijeenkomst gedeeld is. Ook zijn 10 speerpunten geformuleerd voor vervolgonderzoek. Daarvan wordt een deel inmiddels onderzocht, bijvoorbeeld voor de NPR en het schadeprotocol 2.0.

Bij deze Kennistafel bleek ook dat er behoefte is aan meer deling en duiding van kennis. De Kennisplatforms zullen daar een belangrijke rol in gaan spelen. NCG heeft het voornemen eind 2017 een volgende Kennistafel Bouwen en Versterken te laten organiseren.

Kennistafel Leefbaar en Kansrijk

Op 28 juni heeft de eerste Kennistafel 'Leefbaar en Kansrijk' plaatsgevonden. Wetenschappers en professionals gingen in gesprek over weerbaarheid en welzijn van bewoners in het aardbevingsgebied. Rijksuniversiteit Groningen (RUG) organiseerde de kennistafel op verzoek van NCG samen met Hanzehogeschool Groningen, CMO STAMM en GGD Groningen.

Bij de kennistafel waren ongeveer 75 wetenschappers en professionals uit de regio aanwezig, zoals gemeenten, maatschappelijke, kerkelijke en hulpverleningsorganisaties. Samen gingen de deelnemers in gesprek over twee actuele cases,

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17098375

namelijk de versterking van woningen in Appingedam en Ten Boer. Kernvraag was hoe de gezondheid, veerkracht, weerbaarheid en leefbaarheid voor de betreffende bewoners kan worden geborgd, nu en in de toekomst.

De RUG maakt een verslag van de kennistafel en gaat de verzamelde vragen en ideeën voor onderzoek en praktijkprojecten verder uitwerken.

Kennistafel Ondergrond Groningen

Voor 'Ondergrond' zet NCG zich in voor kennisopbouw via het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (KEM) van Ministerie van EZ en SodM. Eind maart is een eerste Kennistafel Ondergrond Groningen georganiseerd. Bij deze bijeenkomst waren diverse maatschappelijke en bestuurlijke organisaties uit de regio aanwezig. De kennisvragen die hier naar voren gebracht zijn, zijn in het tweede kwartaal van 2017 uitgewerkt om voorgelegd te worden aan de wetenschappelijke adviescommissie van het KEM.

Critical review

Om open en transparant kennis te delen en bediscussiëren wil NCG Critical Reviews laten organiseren. In het tweede kwartaal van 2017 zijn de eisen en wensen hiervoor uitgewerkt. Net als bij de Kennisplatforms vindt NCG het ook bij de Critical Reviews belangrijk dat ze verankerd worden in de regio. Dit gaat echter moeilijk met de wettelijke kaders voor aanbesteden en inkopen. NCG zoekt naar mogelijkheden dit op te lossen.

Review vijf leefbaarheidsonderzoeken

De Universiteit Leiden rondt begin juli de review van de volgende vijf onderzoeken af:

1. WOON /Leefbarometer
2. OTB over leefbaarheid i.c.m. CMO STAMM
3. SPG onderzoek met een Panel
4. Gronings Perspectief
5. APE-onderzoek over schadeafhandeling.

Het onderzoek heeft als doel te bepalen welke onderzoeken benut kunnen worden voor het monitoren van effecten. De laatste bijeenkomst van de stuurgroep voor dit project is geweest op 28 juni 2017. Het rapport komt begin juli beschikbaar op de site van de Nationaal Coördinator Groningen.

CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld

NCG wil weten hoe de woningmarkt wordt beïnvloed door de aardbevingen die ontstaan door de gaswinning in het Groningenveld. Daarom heeft NCG het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd onderzoek te doen naar de ontwikkeling van de huizenprijzen en de verkoopbaarheid van woningen rondom het Groningenveld. CBS brengt twee keer per jaar de woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld in kaart. Het eerste rapport verscheen in december 2015 en de opdracht loopt in ieder geval tot eind 2018 door.

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17098375

In mei 2017 heeft CBS wederom een rapport opgeleverd met de woningmarktontwikkelingen. Op verzoek van NCG heeft het CBS niet langer een indeling gebruikt op basis van gemeenten, maar een indeling op basis van buurten. Hierdoor kunnen gedetailleerder verschillen worden weergegeven en kunnen verschillen binnen de regio en in verhouding tot het referentiegebied beter weergegeven worden. Binnen deze gebiedsindeling is onderscheid gemaakt tussen gebieden met een relatief klein, gemiddeld en hoog aandeel woningen met aardbevings schade. Daarnaast blijven ook de volkshuisvestelijke analyses zoals de ontwikkeling van de WOZ-waarden en verhuisbewegingen onderdeel uitmaken van de komende rapporten.

Het volgende rapport staat gepland voor december 2017.

Evaluatie pilot Koopinstrument

In opdracht van NCG heeft onderzoeksinstituut OTB van de TU Delft de Pilot Koopinstrument geëvalueerd. Het instrument is een proef van NCG om in de kern van het aardbevingsgebied in specifieke omstandigheden te koop staande woningen op te kopen. Het evaluatierapport is in mei 2017 gepresenteerd. Voor het rapport hebben onderzoekers prof. Boelhouwer en dr. (10)(2e) van OTB betrokken partijen geïnterviewd en een enquête gehouden onder de aanvragers. In de evaluatie bevelen de onderzoekers aan dat er een vervolg moet komen op het Koopinstrument.

NCG heeft aangegeven een opkoopinstrument van groot belang te vinden voor bewoners die ondanks uiterste inspanningen niet in staat zijn om hun huis te verkopen en het gevoel hebben 'gevangen' te zitten. NCG gaat daarom in gesprek met NAM en het ministerie van EZ om de mogelijkheden voor een vervolg van de proef te bespreken.

Vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek OTB en CMO STAMM

In overleg met de provincie is besloten het vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek aardbevingsgebied Groningen van OTB en CMO STAMM mee te nemen in het provinciaal onderzoek naar de woningmarkt in de MEDAL-regio. Het aanbestedingstraject hiervoor loopt op dit moment.

Regionale Marktindicator Groningen

OTB heeft in opdracht van de Vereniging Eigen Huis (VEH) in 2004 de Eigen Huis Marktindicator (EHM) ontwikkeld. Daarmee kan het vertrouwen onder woonconsumenten in de koopwoningenmarkt worden gemeten. OTB is sindsdien verantwoordelijk voor alle kwartaalpeilingen.

Aan OTB is gevraagd om een regionale steekproef in de provincie Groningen uit te voeren. De opdracht voor deze regionale marktindicator Groningen is in december 2016 door NCG verstrekt aan de TU Delft / OTB. De proef is gestart in januari 2017 en heeft een looptijd van vijf kwartalen. Elk kwartaal wordt er een rapport opgeleverd.

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17098375

De EHM meet het vertrouwen aan de hand van drie pijlers. Twee van de drie pijlers van de EHM (de algemene koopsituatie en de kooprijsonwikkeling) hebben een regionale component. Regionale verschillen kunnen daardoor vergeleken worden met het landelijk beeld. De derde pijler (de ontwikkeling van de hypotheekrente) kent geen regionale verschillen.

Gronings Perspectief

In opdracht van NCG meet de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), in samenwerking met GGD Groningen en Bureau Onderzoek & Statistiek van de gemeente Groningen, de veiligheids- en gezondheidsbeleving en het toekomstperspectief in de aardbevingsregio. Dit gebeurt met panelonderzoek, een combinatie van vragenlijstonderzoek en kwalitatief onderzoek. De begeleidingscommissie bestaat uit maatschappelijke organisaties, twee gemeenten, GGD, RUG, UMCG en NCG.

In het tweede kwartaal is de vierde vragenlijst onder het panel uitgezet. De resultaten daarvan verschijnen naar verwachting eind juni in het derde wetenschappelijke rapport. Naast de resultaten van de vierde vragenlijst wordt in het derde rapport ook gerapporteerd over gegevens van Lifelines. Lifelines is een langdurig gezondheidsonderzoek vanuit het UMCG. Op verzoek van het onderzoek Gronings Perspectief zijn aan de Lifelines deelnemers enkele vragen over de gaswinning gesteld. Alle rapporten zijn te lezen op www.groningsperspectief.nl

Onderzoek oorzaken schade

Het onderzoek richt zich op de mogelijke oorzaken van schade aan gebouwen, ook daar waar bevingen niet de (enige) oorzaak kunnen zijn. TU Delft voert het onderzoek uit. Het onderzoek heeft enige vertraging opgelopen, doordat het selecteren van studieobjecten meer tijd kost dan ingeschat. De deskresearch, modelleringswerkzaamheden en bestudering van bewerkte sensordata van TNO zijn bijna afgerond. Naar verwachting wordt het onderzoek aan het eind van 2017 opgeleverd.

Een onderdeel van het onderzoek is de bestudering van verschillende studieobjecten in de 9 verschillende gebieden. Hiervoor maakt de TU Delft een eerste selectie van ongeveer 135 studieobjecten. Uit de bestudering van deze selectie worden vervolgens 65 studieobjecten definitief geselecteerd voor nader onderzoek. De TU Delft zal bij bepaalde geselecteerde panden aanvullend veldonderzoek verrichten en gebruik maken van beschikbare overige informatie en/of onderzoek.

Voor het selecteren van studieobjecten dienen bewoners en/of eigenaren toestemming te geven om o.a. inspectierapporten van de panden op te vragen bij CVW. Het proces van selectie van studieobjecten kost meer tijd dan aanvankelijk gedacht. In april en mei zijn brieven gestuurd naar mogelijke deelnemers. De respons was echter nog onvoldoende. In juni zijn aanvullende brieven verstuurd.

Voor het gebied Veendam en omgeving zijn voldoende instemmingsformulieren ontvangen. Voor dit gebied zijn de eerste inspectierapporten opgevraagd bij CVW.

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17098375

Wanneer er voldoende instemmingsformulieren voor de andere gebieden zijn ontvangen, worden ook voor die gebieden de inspectierapporten opgevraagd bij CVW.

Op 6 juni is in zowel de begeleidingsgroep als de klankbordgroep de laatste stand van zaken besproken. Deze is toegelicht door de TU Delft. In september komen beide groepen weer bij elkaar.

Methodiek voor beoordeling schade

Gekoppeld aan het nieuwe schadeprotocol heeft de NCG een uitvraag gedaan aan de TU Delft om een advies uit te brengen over de wijze waarop schades onderzocht en beoordeeld zouden moeten worden. Een concept van dit advies is met de stuurgroepen gedeeld. Definitieve besluitvorming hierover volgt in het proces van het protocol als geheel.

Meetinstrumentarium

Antea Group heeft het rapport "verschilanalyse meetinstrumentarium" opgeleverd. Het onderzoek moet de vraag beantwoorden of de huidige meetnetten voldoende informatie opleveren voor wetenschap, overheid, burgers en bedrijven. Uit dit rapport komt voort dat:

- Het huidige meetinstrumentarium voldoende is voor het meten van aardbevingen en van trillingen in gebouwen.
- Aanbevolen wordt het KNMI-meetnet in zuidelijke richting iets uit te breiden.
- Aanbevolen wordt om ook de meetdata van het TNO-meetnet openbaar te maken. Op dit moment worden alleen de meetdata van KNMI openbaar gemaakt.
- Aanbevolen wordt om nader onderzoek te doen naar de toepassing van tiltmeters. Metingen met tiltsensoren zijn mogelijk nuttig om de scheefstand of de constructieve vervorming van een object te meten. De oorzaken en gevolgen van opgetreden scheefstand of vervorming van objecten is niet altijd eenduidig te bepalen en daarom wordt nader onderzoek aanbevolen.

NCG heeft het rapport ter advisering voorgelegd aan verschillende partijen. Antea Group heeft een presentatie van het rapport aan belanghebbenden gegeven. Op basis van het rapport en de adviezen van partijen en belanghebbenden maakt NCG een advies over het meetinstrumentarium aan de Minister van EZ. Voordat dit advies verstuurd wordt, wordt het besproken in de Bestuurlijke en Maatschappelijke Stuurgroep.

Industrie

Op verzoek van NCG heeft de werkgroep Maatgevende Aardbevingsbelasting onder leiding van Ira Helsloot een aanvullend advies over de toepassing van de LoC-methodiek uitgebracht. In dit aanvullend advies gaat de werkgroep in op vragen die door de stuurgroep Industrie over de methodiek zijn gesteld. TNO en Deltares hebben de risicogebaseerde rekenmethodiek verder ontwikkeld. De rekenmethodiek is het afgelopen half jaar uitgetoetst bij vier bedrijven die in het najaar van 2016 ook met de LoC-methodiek zijn getoetst. Beide

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17098375

berekeningen geven nagenoeg dezelfde conclusies. De risicogebaseerde rekenmethodiek moet nog op een aantal punten worden gevalideerd. De afronding van deze methodiek zal de komende maanden plaatsvinden.

NEN

Sinds december 2015 is de Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998 aardbevingsbestendig bouwen beschikbaar. Alle inspecties en berekeningen onder regie van NCG worden tegen de achtergrond van deze NPR uitgevoerd. Onder meer op basis van de opgedane ervaringen en vanwege nieuwe wetenschappelijke inzichten heeft NCG de conclusie getrokken dat voor een aantal onderdelen nadere uitwerking en verbetering van de NPR gewenst is. In het najaar van 2016 heeft NCG hiertoe een opdracht gegeven aan het Nederlandse Normalisatie Instituut (NEN). Het gaat dan onder meer om een update van de seismische belasting, 'vallende objecten', 'verweking van de ondergrond' en de 'te hanteren berekeningsmethodieken'. Uitgangspunt bij de update van de seismische belasting is de nieuwe peakgroundacceleration (pga)-contourenkaart van de KNMI die op 15 juni jl. is gepubliceerd. Deze is in de geactualiseerde versie van de NPR opgenomen die per 22 juni jl is gepubliceerd. Met de geactualiseerde NPR is het ook mogelijk om nauwkeuriger de effecten van vallende objecten (omvallende binnenmuren, het bezwijken van balkons, topgevels, e.d.), verweking (het verschijnsel dat de ondergrond zijn draagkracht verliest bij aardbevingen) en de te hanteren grenzen voor het stadium 'Near Collapse' bij de verschillende berekeningsmethodieken te bepalen. In het addendum is bepaald dat de geactualiseerde versie van de NPR wordt gebruikt voor de versterkingsopgave en berekeningen in het kader van de nieuwbouw vanaf 1 juli 2017.

Infrastructuur

In het tweede kwartaal is een nadere en verdiepende vertaalslag gemaakt in de bepaling van de technische kwetsbaarheid van infrastructuur voor de seismische dreiging. De eerste versie van de eindrapportage is opgesteld en besproken in het kernteam van het Platform Aardbevingsbestendige Infrastructuur (PAI). Deze versie wordt eind juni toegelicht aan de leden van PAI. Parallel vindt verwerking van commentaar plaats tot een concept eindrapportage. Deze wordt geagendeerd in een nog te plannen Bestuurlijk Overleg Infra in Q3, waarmee tot volledige afronding op bestuurlijk niveau kan worden gekomen voor dit onderzoekstraject. Hieraan wordt ook het publicatiemoment van het onderzoek gekoppeld.

Proeftuin Onderdendam

Op basis van de dorpsvisie van Onderdendam is samen met belanghebbenden een voorzet gemaakt van de mogelijke projecten die in 2017 kunnen worden opgepakt. De besluitvorming over de proeftuin en de eerste concrete projecten worden rond het zomerreces verwacht.